

Čtvrtá neděle postní C

Podobenství o marnotratném synu patří k nejkrásnějším stránkám evangelia. Obraz Boha, který je v něm zachycen, nemůže pocházet z pera člověka. Lidstvo znalo všelijaké bohy, věčné vládce, svaté a mocné síly, od nichž pochází člověk, i tyrany a zlé mocnosti, které bojují proti člověku, ale neznalo podobu Boha, která je znázorněna podobenstvím o marnotratném synu, podobu Boha jako Otce, který vychází naproti ztracenému synu, který ho opustil a vrací se pokryt hanbou opět do svého otcovského domu. Přijímá ho opět s láskou bez výčitek a odpouští mu dříve než o to ještě žádá.

Do tohoto podobenství je však vepsána nejen podoba Boha, ale i podoba naše, podoba hříšníků, psychologie hříchu a hluboká Boží moudrost o cestách lidského srdce, o cestách návratu k Bohu. Marnotratný syn odchází od svého otce a opouští svůj rodný dům. Jde za iluzí štěstí, za falešnou a klamnou představou, která ho vede daleko od jeho domova. A jeho Otec ví, jak je klamná tato představa a přesto ho nezadrží, nepokouší se ho donutit, aby zůstal.

Cítíme, jak zde Kristus náznakem vyjádřil tajemství lidské svobody, která je Bohem respektována i tam, kde jde člověk vstříc své zkáze. Na otázku proč Bůh dopouští toto riziko zkázy svého syna, záhuby člověka, neboť ne každý je ztraceným synem, který se vrací, je v tom, že hodnota lidské lásky spočívá právě v tom, že vychází ze svobodného rozhodnutí. Bůh si nechce vynutit lásku k sobě, chce, abychom tuto lásku našli, abychom ji uskutečnili ve tvůrčí svobodě svého rozhodnutí. Jenom svobodná láska, svobodné rozhodnutí pro Boha má v jeho očích cenu.

I člověk, který se odvrací od Boha, který jde za hříchem, jde za jakousi iluzí, za falešnou a klamnou představou. Takovou iluzí byl hřích prvních lidí. Iluze dokonalého poznání a rovnosti s Bohem. Budete dokonalí, poznáte dobré i zlé – našeptává jim tuto iluzi zlý duch. Výsledek jejich neposlušnosti byl opakem toho, co ďábel sliboval. Ztratili blízkost k Bohu. Místo, aby mu byli rovni, nekonečně se mu vzdálili. Jejich poznání a oslabení duchovní schopnosti byly oslabeny a zkrušeny ve své podstatě. A my, synové Adamovi, opakujeme znovu a znovu tento omyl. Jdeme za hříchem a neseme v sobě tuto iluzi marnotratného syna, který odchází od Otce.

Jdeme za hříchem, ve kterém se pro nás skrývá iluze svobody. Požadavek, který Bůh na nás vznáší, jeho řád, kterým nás zavazuje, se nám zdá něčím, co nás spoutává. A nakonec zjistíme, že to, co nás poutá, je zlo, které nosíme v sobě a kterému dáváme průchod. Necháváme se spoutat zlými náklonnostmi, připustíme, aby naše zlé činy v nás oslabily svým vlivem, která v nás zanechávají, schopnosti svobodného rozhodování. Aby v nás zatemnily naše správné vidění a poznání světa i Boha. Stáváme se podle slov sv. Pavla otroky hříchu. To je konec iluze o svobodě, za níž jsme se domnívali jít.

Jinou iluzí, kterou člověk nese v sobě, když jde za hříchem, je iluze štěstí. Je už v psychologii člověka, že právě v tom, co je zakázáno, jsme nakloněni tušit a očekávat víc, než ve skutečnosti je. Domníváme se, že budeme-li zachovávat řád, kterým Bůh chce vést člověka, oloupíme se o jistou porci štěstí, o hodnoty, které přijdou nazmar. Nechceme se o nic připravit. Chceme využít každou příležitost, která nám nabízí svou kořist. Jsme nenasytí a chceme vypít každý doušek, který se nám nabízí. A když ho dopijeme, cítíme na jeho dně trpkou pachut'. Neboť i lidské štěstí má svou míru, jejíž plnost nachází nikoliv naše nenasytost naší touhy, ale láska, jejíž prameny se otvírají v nejhlubších a nejtajemnějších vrstvách tajemství Boha, jemuž se otevíráme.

Je ještě mnoho jiných iluzí a klamných představ, které v sobě nosí člověk při své cestě za hříchem. Je dobré, když nám Bůh v některé chvíli dá poznat naše iluze a omyly. Když nás z nich jeho milost vyléčí. Pak se vydáváme hledat své domovské místo, dům Otce, v němž nacházíme ztracenou lásku a důstojnost a zapomínáme na svou hanbu, kterou on milosrdně překrývá. Mohlo by se však napsat i podobenství o ztraceném synu, který se nevrátil, který nenašel dům Otce, protože ho nehledal. Protože nepoznal, jak falešné jsou jeho iluze, které ho zavedly na místo, kde už nelze najít cestu zpět.

Milí přátelé, v první neděli postní jsme mluvili o tom, že náš postní program lze vyjádřit slovy proroka Joela: Navraťte se ke mně celým svým srdcem. Vraťme se tedy k němu z kteréhokoli místa, kam nás zavedla naše cesta od něho – daleko nebo jen blízko – vraťme se k němu marnotratní synové, kteří se dali nalézt jeho láskou a kteří prožívají své štěstí u něho ve svém otcovském domě.